

Metody analýzy dat

Kurs „Kvalitativní výzkum“
22. dubna 2020
Eva M. Hejzlarová, Ph.D.

1

- Zpětná vazba k zpětné vazbě
- Analýza
- Kvalitativní obsahová analýza
- DÚ

2

Logika tohoto kurzu

- Zátěž v semestru, ve zkuškovém prakticky ne
- 5 ECTS (= zátěž 150 hodin)
- Návaznost na státnicové otázky
- Návaznost na kompetence, které uplatníte v dalším studiu
- Pokud máte nějaké návrhy, jsem otevřená změnám...

3

Analýza

- Induktivní přístup
- Deduktivní přístup
- Rozkrytí nějakých souvislostí, struktury textu
- Předpokládá organizaci textu

4

Analýza: jak kódovat?

- Hodně pomohou (a) teoretická východiska nebo (b) výzkumné otázky
- Základem je dobrý sběr dat!
- Kategorie (nadřazené)
- Kódy (podřazené)

5

a) Teoretická východiska

- Koncept „societalizace“ (Jeffrey Alexander) vysvětluje vývoj řešení určitých problémů (např. zneužívání dětí v rámci církve; porody doma).
- Societalizace vyjímá konkrétní společenský fenomén z jeho původní sféry regulace (církvní soudy, resp. čistě medicínská debata) a činí z něj otázku občanského soužití a občanských pravidel. V takové diskuzi se pak z požadavků ohledně zneužívání, resp. konkrétního způsobu porodu stává diskuze o hodnotách, které jsou vnímány jako nedílná součást demokratických společností (poctivost, racionalita, otevřenost, nezávislost, spolupráce, účast a rovnost). Alexander mluví o významových „přepnutích“ v diskuzi.

6

a) Teoretická východiska

- Z teoretického konceptu odvozují analytický rámec
- Krok 1: orientují se v mediální debatě (i v praktickém vývoji situace)
- Krok 2: vyhledávají v mediálních textech naplnění kategorií poctivost, racionalita, otevřenost, nezávislost, spolupráce, participace a rovnost
- Krok 3: Snažím se rekonstruovat debatu tak, aby dávala z hlediska teorie smysl

7

a) Teoretická východiska

- Proces adaptace v mateřské škole
- Kategorie:
  - Formální nastavení procesu ze strany MŠ
  - Adaptace dítěte
  - Adaptace rodiče
- V kategoriích pak hledám kódy

8

b) Výzkumné otázky

- VO: Jak si rodiče budují důvěru vůči mateřské škole?
- VO: Jakými způsoby dochází k zostuzování účastníků reality show „Výměna manželek“?
- Čím propracovanější analytický rámec, tím bezpečnější je analýza

9

- Když není teorie vhodná pro analýzu, analýza může být induktivní
  - Více nejistoty, více práce

10

Kódy

- Poté, co nakóduji, zvažuji sdružování kódů do konceptů a ty pak do kategorií
  - Uvažuji přitom logiku – dává to smysl? Je toto nadřazené a toto podřazené?
  - Přemýšlím o distribuci kódů/kategorií – vyskytují se v celém datasetu? Nebo jen někde?
  - (Daří se mi prostřednictvím kódů a kategorií vyprávět příběh nějak nově/zajímavě?)

11

Konkrétní typy analýz

- Narativní analýza/Diskurzivní analýza
- Analýza metafor/Etnografie
- Kvalitativní obsahová analýza
- Inspirace u podobně laděných výzkumů
- Doporučuji!
  - <https://www.youtube.com/watch?v=DRL4PF2u9XA>

12

Kvalitativní obsahová analýza

- Zkoumání textů s ohledem na několik vybraných znaků, jejichž výskyt je sledován
- Primárně jde o sledování frekvence významu, případně kvality, které nabývá
- Vhodná zejména pro komparaci jevů (např. výskyt více znaků, výskyt téhož znaků v rámci více datových souborů)
- Kvantitativní vs. kvalitativní obsahová analýza
- Vymezení výběrového souboru (místo a čas)
- Definování úrovně analýzy, tj. kategorie (slova, fráze, témata)
- Kódovací kniha – přesně popsáno, co se kdy s čím děje
- Ověřování
- Síla v systematickosti
- Příklad viz Walach 2016

13

Kvalitativní obsahová analýza

- Induktivní určení kategorií
- Postup: formulace předběžné výzkumné otázky → čtení dat → volba kategorií (rozhodnutí o úrovni abstrakce) → reformulace výzkumné otázky → kódování dat → (po okódování 10 – 50 % materiálu) opětový návrat k výzkumné otázce a kategoriím → interpretace výsledků

14

Kvalitativní obsahová analýza

- Deduktivní určení kategorií
- Postup: formulace předběžné výzkumné otázky → teoretická báze a z ní vyplývající kategorie a podkategorie → (případně reformulace výzkumné otázky) → kódování dat → interpretace výsledků
- Zdroj: Mayring - <http://www.qualitativresearch.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>

15

Domácí úkol

- Přečtěte si souhrn rozhovorů k tématu, o kterém jste sami vedli rozhovor. Snažte se hledat (A) dílčí témata/motivy, které se v rozhovorech opakují - tato dílčí témata/motivy by měla být pokud možno "průřezová" (tj. objevují se ve více rozhovorech) a ne bezprostředně související s hlavním tématem rozhovoru. Tato témata/motivy (ideálně 2-5) si následně vypište a (B) přiřadte k nim úryvky z jednotlivých rozhovorů, které k jednotlivým dílčím tématům patří. Tyto úryvky se pokuste dále (C) roztřídit.

16

Domácí úkol - příklad

- Krok 1: Přečtu rozhovory o koronaviru/jazycích/volbách
- Krok 2: Všímám si toho, co se opakuje, co mě překvapuje/zajímá
  - strach, omezení.../neznalost cizích jazyků.../socializmus, obeznámenost s kandidáty
  - Jazyky – kategorií nebude „věk, kdy KP začal studovat cizí jazyk“
- Krok 3: Vyberu 2-5 těchto kategorií a ke každé z nich vypišu, kde všude se v rozhovorech objevuje

17

Domácí úkol - příklad

- Krok 4: Snažím se mezi citacemi udělat „pořádek“ a rozdělit je na kódy
  - Např. „strach z budoucnosti“, „strach o zdraví“, „strach o ekonomickou situaci“

18

Domácí úkol - příklad

- Téma: koronavirus
- Kategorie 1: Strach
- Kód 1.1: Strach z budoucnosti
  - „A teď vůbec nevím, ze začátku jsem si myslela, že je to na pár dní, ale teď se řeklo, že to bude aspoň na dva měsíce, a já nevím, kdy budu mít zas svůj normální život jestli vůbec...“ (R8)
  - „Myslím, že mít děti je nezodpovědný. To teď bude furt tyhle katastrofy různé – jednou covid, pak něco jiného, do toho sucho, migrace. Jenom blázen by chtěl do tohohle přivést děti!“ (R3)

19

Domácí úkol

- Do 27. 4.
  - Analýza textu
- Poslední úkol tohoto semestru Konspekt č. 4 pak bude 7. 5.

20